

WESP JEUGDZORG
Componistenlaan 55a
2215 SN VOORHOUT
T 0252-372053
F 0252-371152
E jeugdzorg@wespweb.nl
W www.wespweb.nl

September 2005

Eigen Kracht in Gelderland

Rapportage van het onderzoek naar de Gelderse Eigen-kracht conferenties
in 2004-2005 in het kader van het project 'Samen Sterker'.

Colofon:

Titel:	Eigen Kracht in Gelderland. Rapportage van het onderzoek naar de Gelderse Eigen-Kracht conferenties in 2004 en 2005 in het kader van het project 'Samen Sterker'.
Auteur:	Fiet van Beek, bureau WESP
Onderzoeksteam:	Fiet van Beek, Machteld Guijt, Jacqueline Romijn en Minke Verdonk
Opdrachtgever:	Eigen Kracht <i>Centrale</i> in samenwerking met de Branche-organisatie Jeugdzorg Gelderland.
Financier:	Provincie Gelderland
Met dank aan:	Kees Elzinga, Hannie van der Horst, Rob van Pagée en de Eigen-kracht coördinatoren die in 2004/05 een Eigen-kracht conferentie hebben afgerond.

©2005 WESP BV

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze rapportage mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van WESP BV.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471, en art. 17 Auteurswet 1912, dient men de krachtens art. 17 lid 2 Auteurswet 1912 verschuldigde vergoeding vooraf met WESP BV overeen te komen en te voldoen. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze rapportage in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot WESP BV te wenden.

No part of this report may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from WESP BV.

Inhoudsopgave

1. Opzet van het onderzoek	5
1.1. Inleiding	5
1.2. Doel	5
1.3. Onderzoeksvragen	6
1.4. Methode van onderzoek	7
1.5. Verloop van het onderzoek	8
1.6. Terminologie	9
2. Aanmeldingen	11
2.1. Inleiding	11
2.2. Aantal aanmeldingen	11
2.3. Aanmelders	11
2.4. Reden aanmelding	12
2.4.1. Problemen	12
2.4.2. Vragen	12
2.5. Duur hulpverlening	13
2.6. Achtergrondkenmerken aangemelde kinderen	14
2.6.1. Aantal	14
2.6.2. Leeftijd	14
2.6.3. Geslacht	14
2.6.4. Etniciteit	14
2.6.5. Verblijfplaats	14
3. De Eigen-kracht conferentie	15
3.1. Aantal Eigen-kracht conferentie	15
3.2. Geen Eigen-kracht conferentie	15
3.3. De Eigen-kracht conferentie	15
3.3.1. Vragen	15
3.3.2. Resultaat	15
3.3.3. Deelnemers	15
3.3.4. Afwezig	16
3.3.5. Plaats en tijdstip	17
3.3.6. Duur van de Eigen-kracht conferentie	17
4. Inhoud van de plannen	19
4.1. Evaluatie	19
4.2. Verandering verblijfplaats kinderen	19
4.3. Gewenste steun en hulp van professionals	20
4.3.1. Opvoeding	20
4.3.2. Gezondheid	20
4.3.3. Financiën	21
4.3.4. Wonen	21
4.3.5. Onderwijs	21
4.3.6. Diversen	21
4.4. Organisaties binnen en buiten de Jeugdzorg	22
5. Tevredenheid van de deelnemers	23
5.1. Tevredenheid van de aanmelders	23
5.2. Tevredenheid van de deelnemers uit familie en sociaal netwerk	25
5.2.1. Tevredenheid volwassenen	25
5.2.2. Tevredenheid kinderen	28
6. Positie van hulpverlener en organisatie	31
6.1. Inleiding	31
6.2. Aantal contacten	31
6.3. Specifieke factoren	32

6.3.1.	Bereikbaarheid	32
6.3.2.	Aantal contactpersonen	32
6.3.3.	Kennis over Eigen Kracht	32
6.3.4.	Vertrouwen	33
6.3.5.	Loslaten	33
6.3.6.	Acceptatie en uitvoeren van het plan	33
6.3.7.	Werken buiten kantooruren	34
6.3.8.	Communicatie	34
6.4.	Meest bevorderend en belemmerend	34
7.	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	37
7.1.	Inleiding	37
7.2.	Aanmeldingen	37
7.3.	De Eigen-kracht conferentie	38
7.4.	Inhoud van de plannen	39
7.5.	Tevredenheid van de deelnemers	40
7.5.1.	Tevredenheid aanmelders	40
7.5.2.	Tevredenheid deelnemers uit familie en sociaal netwerk	40
7.6.	Positie van hulpverlener en organisatie	41
8.	Geraadpleegde bronnen	43

1 Opzet van het onderzoek

1.1 Inleiding

Het Gelderse provinciebestuur heeft in het beleidskader Jeugd 2004-2007 'Kiezen voor Gelderse Jeugd' het voornemen uitgesproken om de eigen kracht van burgers meer te benutten. Zij heeft in 2004 geld beschikbaar gesteld om in Gelderland Eigenkracht conferenties (EKC) en Familienetwerkberaden te organiseren. Deze subsidie sluit aan bij het streven van de jeugdzorg om de wachtlijsten weg te werken. Verondersteld wordt dat door een grotere gerichtheid op de mogelijkheden van familie en netwerk de instroom in de jeugdzorg beperkt wordt en de doorstroming binnen de jeugdzorg versneld. In het project 'Samen sterker' wordt geëxperimenteerd met de inzet van Eigenkracht conferenties^a en Familienetwerkberaden^b.

Dit rapport doet verslag van het onderzoek naar de Eigenkracht conferenties die in het kader van het project in Gelderland zijn gehouden. Het onderzoek heeft plaatsgevonden binnen de Eigen Kracht pilot van 'Samen Sterker'. Deze EKC-pilot heeft zich ten doel gesteld daadwerkelijke vraaggestuurde hulp bieden en de cliënt te activeren een brede dialoog op gang te brengen binnen de eigen kring van naasten en hen te vragen een plan te maken voor de gerezen problemen. Daarnaast wil men een maximale samenwerking bewerkstellingen tussen hulpverlener en cliënt en ervaring opdoen met de werkwijze van Eigen Kracht. Bovendien wil men zichtbaar maken welke veranderingen optreden in de positie van de cliënt, hulpverlener en diens organisatie. Algemene doelstelling is het verzamelen van gegevens die de verdere implementatie ondersteunen.

1.2 Doel

Het doel van het onderzoek is drieledig. Het gaat enerzijds om het achterhalen van feitelijke gegevens rond aanmeldgedrag, aantallen Eigenkracht conferenties, de gang van zaken tijdens de conferenties en de inhoud van de plannen.

Anderzijds gaat het om het verkrijgen van inzicht in de mate van tevredenheid van deelnemers aan de Eigenkracht conferenties. Hoe waarderen professionals en leden uit familie en sociaal netwerk de Eigenkracht conferentie?

Derde doel heeft betrekking op de veranderende positie van hulpverlener en organisatie. Het gaat om een verkenning van belemmerende en bevorderende factoren voor de implementatie van deze wijze van vraaggestuurd werken.

^a Zie van Pagée (2003)

^b Zie Portengen (2002)

1.3 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen met betrekking tot het aanmeldgedrag zijn:

- S welke personen of organisaties melden bij Eigen Kracht aan?
- S wat is de reden van de aanmelding? Over welke vraag dient een plan gemaakt te worden?
- S wat is de achterliggende problematiek van de aangemelde gezinnen? Hoe lang is er hulpverlening in deze gezinnen?
- S om hoeveel kinderen gaat het? Van welke leeftijd, geslacht, etniciteit? Waar verblijven deze kinderen?

De onderzoeksvragen met betrekking tot het resultaat van de inzet van Eigen Kracht zijn:

- S hoe vaak leidt een aanmelding naar Eigen Kracht tot een familiebijeenkomst (Eigen-kracht conferentie)?
- S als een aanmelding niet tot een Eigen-kracht conferentie leidt, wat is daarvan dan de reden? Zijn er effecten van de inzet van Eigen-kracht in deze zaken?
- S om welk soort zaken gaat het als het niet tot een Eigen-kracht conferentie komt?
- S om welk soort zaken gaat het als het wel tot een Eigen-kracht conferentie komt?
- S hoe vaak slagen families erin binnen een Eigen-kracht conferentie een plan te maken?
- S hoe vaak worden deze plannen als veilig geaccepteerd door de aanmelder?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de Eigen-kracht conferentie zijn:

- S hoeveel mensen nemen deel aan een Eigen-kracht conferentie? Wat is hun positie ten opzichte van het kind? Welke professionals?
- S hoe vaak komen mensen niet op de Eigen-kracht conferentie, terwijl zij daarvoor wel zijn uitgenodigd? Hoe vaak worden potentiële deelnemers uitgesloten door de Eigen-kracht coördinator?
- S waar en wanneer worden Eigen-kracht conferenties gehouden? In welke taal?
- S hoe lang duren Eigen-kracht conferenties?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de plannen zijn:

- S welke hulp of steun vragen families van professionele organisaties in Gelderland?
- S over welk leefgebied gaat deze steun of hulp?
- S om welke organisaties gaat het?
- S in hoeverre bevatten de plannen een evaluatiemoment?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de tevredenheid van de aanmelder zijn:

- S aan welke informatie over de Eigen-kracht conferentie hebben de aanmelders behoefte?
- S in hoeverre zijn aanmelders voldoende geïnformeerd?
- S hoe waardeert de aanmelder de Eigen-kracht conferentie? Welke factoren spelen een rol in die beoordeling?
- S hoe waardeert de aanmelder het plan dat in de Eigen-kracht conferentie wordt gemaakt? Welke factoren spelen een rol in die beoordeling?
- S Hoe waardeert de aanmelder de samenwerking met Eigen Kracht? Welke factoren spelen een rol in die beoordeling?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de tevredenheid van de leden van familie en sociaal netwerk zijn:

- S aan welke informatie over de Eigen-kracht conferentie hebben zij behoefte?
- S in hoeverre zijn zij voldoende geïnformeerd? Door wie?
- S in hoeverre hebben zij inbreng kunnen hebben tijdens de Eigen-kracht conferentie?
- S hoe waarderen zij Eigen-kracht conferentie? Welke factoren spelen een rol in die beoordeling?
- S hoe waarderen zij het plan dat in de Eigen-kracht conferentie wordt gemaakt? Welke factoren spelen een rol in die beoordeling?
- S Hoe waarderen zij de contacten met de Eigen-kracht coördinator? Welke factoren spelen een rol in die beoordeling?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de veranderende positie van hulpverlener en organisatie zijn:

- Wat zijn de belemmerende factoren voor de invoering van deze wijze van vraaggestuurd werken?
- Wat zijn de bevorderende factoren voor de invoering van deze wijze van vraaggestuurd werken?

1.4 Methode van onderzoek

Onderzoek feitelijke gegevens

Het onderzoek naar de feitelijke gegevens heeft plaatsgevonden door analyse van schriftelijke bronnen. Er is gebruik gemaakt van de vragenlijst die voor het onderzoek naar de landelijke jaarcijfers van Eigen Kracht wordt gebruikt (van Beek, 2005). In deze vragenlijst staan vragen over de aanmelding, de Eigen-kracht conferentie en het verloop van de zaak indien het niet tot een Eigen-kracht conferentie is gekomen. Elke Eigen-kracht coördinator die met een zaak gestart is, is gevraagd na afronding hiervan het registratieformulier in te vullen.

In het registratieformulier staan zowel open als gesloten vragen. Om deze gegevens te kunnen verwerken is een analysekader ontwikkeld. Teneinde de voornamelijk rechte tellingen te kunnen maken zijn de gegevens ingevoerd in Quatro Pro en Excel. De antwoorden op de open vragen zijn deels gecategoriseerd en geteld, deels woordelijk uitgetypt en geanalyseerd.

Vanwege de waarborging van de privacy van de familieleden, is de Eigen-kracht coördinatoren gevraagd niet de namen van de betrokkenen op te geven. Wel is hen verzocht kenbaar te maken in welke relatie de verschillende betrokkenen tot het kind staan.

Onderzoek tevredenheid

Het onderzoek naar de tevredenheid van de deelnemers heeft plaatsgevonden door analyse van drie schriftelijke vragenlijsten: een voor aanmelders, en voor kinderen en een voor de volwassen deelnemers uit familie en sociaal netwerk.

Vanwege de waarborging van hun privacy, is de deelnemers niet gevraagd hun personalia op te geven. Wel is hen verzocht kenbaar te maken in welke relatie zij staan tot het kind of de kinderen voor wie de Eigen-kracht conferentie is gehouden. Andere achtergrondkenmerken zijn niet gevraagd om herkenbaarheid te voorkomen en te bevorderen dat de deelnemers zich vrij zouden voelen om hun eigen mening te geven.

De drie enquêtes zijn los van elkaar geanalyseerd. Van de antwoorden op de gesloten vragen zijn rechte tellingen gemaakt. In een aantal gevallen is het gemiddelde rapportcijfer berekend en wordt de spreiding rondom dit gemiddelde aangegeven. De antwoorden op de open vragen zijn woordelijk uitgetypt en vervolgens geanalyseerd. Per vraag zijn de antwoorden geclassificeerd. Tenslotte zijn per onderwerp enkele typerende en aansprekende opmerkingen geselecteerd.

Onderzoek plannen

Een geslaagde Eigen-kracht conferentie wordt afgerond met een schriftelijk vastgelegd plan. Deze plannen zijn verzameld en bestudeerd. Er is nagegaan in of en hoe vaak families hulp van professionals vragen en in welke sector deze vragen ingedeeld kunnen worden. Voor de indeling in sectoren zijn dezelfde leefgebieden gebruikt als in eerder gedaan landelijk onderzoek naar Eigen kracht (van Beek, 2003a). Om te kunnen bepalen in welke categorie een beslissing of afspraak gescoord diende te worden, is de formulering van de afspraak van de familie sec als uitgangspunt genomen. Als de formulering niet geheel duidelijk was, hebben de onderzoekers de context van het plan bij de interpretatie betrokken. Per categorie is bekeken waar de afspraak over gaat en van welke professionele organisatie steun of hulp gevraagd wordt. Als een afspraak over meerdere kinderen gaat, is het aantal kinderen het uitgangspunt voor het aantal afspraken dat gescoord is.

Onderzoek implementatie

Uit bestaande bronnen zijn factoren gedestilleerd die betrokkenen hebben genoemd als kwesties die de implementatie van Eigen Kracht bemoeilijken dan wel bevorderen. Deze bronnen zijn: interviews met hulpverleners en Eigen-kracht coördinatoren die in het kader van andere projecten zijn gehouden en de notulen van het regio-managersoverleg van Eigen Kracht. Op basis daarvan is een vragenlijst ontwikkeld. Per zaak is door de onderzoekers een vragenlijst ingevuld. De gegevens zijn in een telefonisch interview verkregen van de regio-manager van Eigen-kracht die de zaak heeft begeleid. Soms werd voor aanvullende informatie contact opgenomen met de betreffende Eigen-kracht coördinator. Vervolgens heeft analyse van de gegevens plaatsgevonden.

1.5 Verloop van het onderzoek

De onderzoeksperiode loopt van 1 juli 2004 tot en met 1 augustus 2005.

Onderzoek feitelijke gegevens

Alle Eigen-kracht coördinatoren die met een Eigen-kracht conferentie in Gelderland zijn gestart, hebben het registratieformulier ontvangen. Hen is gevraagd het formulier zo spoedig mogelijk na het afronden van de zaak op te sturen. Onder het afronden van de zaak verstaan we hier het moment dat een Eigen-kracht conferentie werd gehouden of het moment dat duidelijk werd dat het om welke reden dan ook niet tot een Eigen-kracht conferentie zou komen. Het merendeel van de formulieren werd binnen een maand na het afronden van de zaak naar WESP opgestuurd. Een enkele keer was het nodig een rappel te sturen.

In 2004/05 werden 27 zaken bij de Eigen-kracht regio-managers aangemeld. In deze rapportage worden 25 van die zaken onderzocht. Van de overige 2 was er 1 nog niet afgerond op 1 augustus 2005. Van de andere zaak werd niet op tijd een registratieformulier ontvangen; deze conferentie werd kort voor het einde van de onderzoeksperiode afgerond.

Het onderzoek gaat dus over vrijwel alle zaken die in het kader van dit project 2004/05 werden afgerond: over 25 van de 26 zaken. Er heeft geen selectie van zaken plaatsgevonden; de uitkomsten geven derhalve een representatief beeld van de in 2004/05 gehouden Eigen-kracht conferenties in Gelderland.

Onderzoek tevredenheid

De 3 tevredenheidsenquêtes (voor de aanmelder, kinderen en volwassen leden van familie en netwerk) zijn aan het eind van de Eigen-kracht conferenties uitgereikt aan de deelnemers van alle Eigen-kracht conferenties. Dit gebeurde door de Eigen-kracht coördinator. Er is ook een gefrankeerde antwoordenvolp uitgedeeld. Een deel van de inzenders uit familie en netwerk hebben hun vragenlijst ter plaatse ingevuld en meegegeven aan de Eigen-kracht coördinator. De rest zond de antwoordenvolp zelf naar de onderzoekers.

Er zijn geen aanmeldingen gedaan door leden van familie en sociaal netwerk zelf. Onder de aanmelders/professionals zijn 25 vragenlijsten uitgezet; soms twee per situatie omdat er meerdere aanmelders waren. Hiervan zijn er 18 vragenlijsten geretourneerd. Dat is een respons van 72 %.

Onder de volwassen leden van familie en sociaal netwerk zijn 154 vragenlijsten verspreid. Hiervan zijn er 94 vragenlijsten geretourneerd; dat is een respons van 58 %.

Er zijn 16 vragenlijsten aan kinderen en jongeren gegeven. Er kwamen er 10 terug, de respons is derhalve 63 %.

Onderzoek plannen

Van alle Eigen-kracht conferenties die een plan tot resultaat hadden, is het plan geanalyseerd. Gezien de onderzoeksvragen is het deel dat de familie zelf uitvoert buiten beschouwing gelaten. Van 1 zaak is geen registratieformulier ontvangen, maar wel een plan. Daardoor komt het totaal van de onderzochte plannen op 18. Bij de analyse bleek het niet altijd mogelijk om te achterhalen welke organisatie de gevraagde professionele hulp zou moeten leveren, aangezien die niet altijd met naam en toenaam in het plan stond.

Onderzoek implementatie

Indien een zaak was afgerond, namen de onderzoekers contact op met de betreffende regio-manager. Met hen werd de vragenlijst doorgenomen. Dit gebeurde meestal telefonisch; alleen de eerste zaken werden in een face to face interview doorgenomen. Het kwam een aantal malen voor dat de informatie van de regio-manager niet volledig was. In die zaken is contact opgenomen met de betreffende Eigen-kracht coördinator voor aanvullende informatie. In totaal zijn van 24 van de 25 zaken vragenlijsten over ingevuld.

1.6 Terminologie

Voor een goed begrip volgt hieronder een beknopte beschrijving van in deze rapportage gebruikte begrippen.

Aanmelder:

degene die het eerst contact opneemt met de Eigen Kracht *Centrale* om de mogelijkheid van een Eigen-kracht conferentie voor een familie te bespreken. Meestal is dit een medewerker van een hulpverleningsinstelling. De aanmelder bespreekt de mogelijkheid van een Eigen-kracht conferentie met de familie en formuleert de vraagstelling aan het begin van de conferentie.

Eigen-kracht conferentie:

een werkwijze om familie de verantwoordelijkheid te laten houden voor ingrijpende beslissingen bij problemen binnen de familie. Het geeft hen de gelegenheid zelf een plan te maken met gebruikmaking van eigen mogelijkheden en ondersteuning van buiten te betrekken. Centraal in deze werkwijze staat een 'familiebijeenkomst' waarin familie en leden van het netwerk gezamenlijk een plan maken voor de toekomst. (zie ook de fasen van een Eigen-kracht conferentie)

Eigen-kracht Centrale:

landelijke stichting die de Eigen-kracht conferenties uitvoert en de invoering van Eigen-kracht conferenties entameert en ondersteunt. De Eigen-kracht Centrale verzorgt de werving, selectie en opleiding van coördinatoren en sluit contracten af met de coördinatoren voor de duur van een conferentie. Aanmelders kunnen een 'Eigen-kracht conferentie' inhuren bij de Eigen-kracht Centrale.

Eigen-kracht coördinator:

medewerker die in nauw overleg met de betrokken familie een Eigen-kracht conferentie organiseert en faciliteert. Een Eigen-kracht coördinator is een onafhankelijke persoon die verbonden is aan de Eigen Kracht Centrale en niet in dienst is bij of op de een of andere manier werkzaam is voor een beslissingsbevoegde of hulpverlenende instantie.

Eigen-kracht regio-manager:

medewerker die in dienst is van een organisatie die voor een regio of provincie Eigen Kracht helpt invoeren. Aanmelders nemen contact op met de regio-manager als zij een Eigen-kracht conferentie overwegen. De regio-manager kan hen helpen te beoordelen of een Eigen-kracht conferentie in die situatie een geschikt middel is, hoe de vraagstelling zou moeten luiden, welke hulpverleners betrokken zijn en weet hoe de financiering geregeld kan worden. De regio-manager schakelt een coördinator uit dat gebied in om de conferentie te gaan voorbereiden en zorgt voor de directe ondersteuning. De regio-manager onderhoudt contacten met de coördinatoren in die regio en stemt af met de landelijke Eigen-kracht Centrale.

Familie en sociaal netwerk:

directe en verder afstaande bloedverwanten en andere voor hen belangrijke personen. Denk aan familieleden, burens en vrienden.

Fasen van een Eigen-kracht conferentie:

voorbereiding	periode voorafgaand aan de 'familiebijeenkomst'
informatie-fase	eerste deel van de 'familiebijeenkomst' waarin professionals informatie verstrekken aan familie en netwerk.
besloten tijd	tweede deel van de 'familiebijeenkomst'. Nadat de familie en de leden van het sociaal netwerk de benodigde informatie hebben verkregen, verlaten de aanmelder, andere hulpverleners en de coördinator de ruimte, waarna de familie beraadslaagt en een plan maakt.
presentatie van het plan	derde deel van de 'familiebijeenkomst'. Nadat de familie een plan heeft gemaakt, worden de coördinator en de aanmelder binnengeroepen en presenteert de familie het plan. De aanmelder accepteert het plan tenzij duidelijk is dat de veiligheid van het kind niet gewaarborgd is, dan wel dat het plan niet wettig is.

2 Aanmeldingen

2.1 Inleiding

In het kader van het project 'Samen Sterker' konden alle Gelderse organisaties en personen een aanmelding doen. Aanmeldingen waren mogelijk van en buiten het bureau Jeugdzorg en in alle regio's van Gelderland. Aanmelders konden contact opnemen met de regio-manager, die vervolgens de zaak met hen doorsprak en een Eigen-kracht coördinator inschakelde.

2.2 Aantal aanmeldingen

In de onderzoeksperiode zijn er 27 aanmeldingen in behandeling genomen. Bij het beëindigen van de onderzoeksperiode was er nog 1 lopende zaak waarbij de Eigen-kracht conferentie in voorbereiding was, van 1 zaak werden de registratieformulieren niet op tijd ontvangen. Van de overige 25 zaken zijn de gegevens bekend.

2.3 Aanmelders

De aanmelders zijn:

Aanmelders:	Aantal
Bureau Jeugdzorg ^c , afdeling Jeugdbescherming	7
Bureau Jeugdzorg, niet Jeugdbescherming	6
Raad voor de Kinderbescherming	6
Stichting Bredervoort	3
AMK	1
GSJ Lindenhout	1
FIOM	1
<i>Totaal</i>	<i>25</i>

Vrijwel alle aanmeldingen zijn uit het jeugdzorgcircuit. Iets meer dan de helft is uit de jeugdbescherming (BJZ, Raad voor de Kinderbescherming, AMK). Er zijn geen aanmeldingen vanuit de GGZ, buurthuizen of het onderwijs. Ook zijn er geen aanmeldingen geweest van leden van familie of sociaal netwerk. Alle aanmeldingen zijn door professionals gedaan.

^c Dit is inclusief de landelijk werkende instellingen, zoals de William Schrikker Stichting

2.4 Reden aanmelding

2.4.1 Problemen

Na afronding van de zaak vult de Eigen-kracht coördinator het registratieformulier in waarop naar de achtergrondproblematiek gevraagd wordt. De coördinator vult in wat de aanmelder heeft vermeld bij aanmelding en wat hij of zij tijdens zelf nog is tegengekomen. De Eigen-kracht coördinatoren omschrijven de achtergrondproblemen op eigen wijze en maken melding van de in hun beleving belangrijkste kwesties en achtergrondproblematiek. Op basis hiervan is onderstaande rubricering gemaakt.

	Aantal
Psychiatrische problemen ouders	4
Echtscheidingsperikelen	4
Huiselijk geweld	4
Verslaving ouders	3
Pedagogische onmacht/verwaarlozing	3
Gedragsproblemen kind	3
Verstandelijke handicap ouder	3
Dood/ziekte ouders	3
Diversen	3
Onbekend	7
<i>Totaal</i>	<i>37</i>

Onder diversen zijn alle kwestie opgenomen die slechts 2 of 1 maal voorkwamen. Het totaal is hoger dan de 25 zaken, omdat er meerdere problemen per zaak kunnen voorkomen.

2.4.2 Vragen

Aanmelders formuleren de reden van hun aanmelding en de vraag (of vragen) die zij aan de familie willen voorleggen. Deze (open) vragen zijn belangrijk omdat zij het uitgangspunt van de Eigen-kracht conferentie zijn. De vragen worden voorgelegd aan de deelnemers uit de familie en het netwerk. Op basis hiervan maakt de familie een plan. Bij de acceptatie van het plan door de aanmelders spelen de vragen wederom een rol; de aanmelder checkt of het door de familie opgestelde plan een antwoord is op de geformuleerde vragen.

Er zijn 50 vragen geformuleerd in 25 zaken. Dat is gemiddeld 2 per zaak.

De vragen gaan over:

	Aantal
Opvoeding	18
Woonplek: waar moet het kind wonen?	7
Omgangsregeling met ouders en anderen	7
Onderwijs	4
Gedrag van het kind	3
Huiselijk geweld	2
Medische kwesties	2
Diversen	7
<i>Totaal</i>	<i>50</i>

De meeste vragen gaan over de opvoeding, wonen en omgang met ouders, stiefouders of andere familieleden.

2.5 Duur hulpverlening

Duur van de bestaande hulpverlening aan de aangemelde gezinnen:

	Aantal
0 tot 1 jaar	7
1 tot 2 jaar	6
2 tot 5 jaar	5
5 - 10 jaar	3
meer dan 10 jaar	1
Onbekend	3
<i>Totaal</i>	<i>25</i>

Circa een op de 4 gezinnen kreeg de Eigen-kracht conferentie aangeboden in het eerste jaar dat zij met hulpverlening te maken hebben. Nog eens een kwart in het tweede jaar. De rest heeft langer dan twee jaar contact met een hulpverlener.

2.6 Achtergrondkenmerken aangemelde kinderen

2.6.1 Aantal

In de onderzochte 25 zaken ging het om 39 kinderen. Dat is 1,6 kinderen per zaak.

2.6.2 Leeftijd

Leeftijd	Aantal
0-4 jaar	8
5-12 jaar	16
13-18 jaar	15
<i>Totaal</i>	39

2.6.3 Geslacht

Het gaat om 19 jongens en 18 meisjes. Van 2 kinderen is het geslacht niet bekend, dat wil zeggen niet ingevuld op het registratieformulier.

2.6.4 Etniciteit

Van 69 % van de aangemelde kinderen zijn beide ouders in Nederland geboren. Van 26 % is minimaal een van de ouders buiten Nederland geboren.

Etniciteit van de kinderen:

	Aantal
beide ouders Nederlands	27
een of beide ouders niet in Nederland geboren	10
Onbekend	2
<i>Totaal</i>	39

Voorkomende niet-Nederlandse achtergrond: Dominicaans, Egyptisch, Marokkaans, Moluks, Somalisch, Syrisch en Turks.

2.6.5 Verblijfplaats

De verblijfplaats van de kinderen bij de aanmelding naar Eigen Kracht:

Verblijfplaats	Aantal
Thuis (bij een van de ouders)	28
Bij familie of netwerk	3
In pleeggezin (geen familie of netwerk)	4
Crisis- of leefgroep, gezinshuis	4
<i>Totaal</i>	39

Het merendeel van de aangemelde kinderen (72 %) woont bij (een van) de ouders.

3 De Eigen-kracht conferentie

3.1 Aantal Eigen-kracht conferentie

Van de 25 aangemelde zaken werden er 8 in de voorbereiding afgebroken. Zeventien maal werd er wel een officiële bijeenkomst van familie en netwerk gehouden. Dat is 68%. Opvallend is dat de meeste zaken die in de voorbereiding werden afgebroken in het begin van het project voorkwamen.

3.2 Geen Eigen-kracht conferentie

Acht maal werd een voorbereiding afgebroken. Vier maal wilden (een van) de ouders niet meewerken, 1 maal wilden de kinderen niet, 1 maal waren de relaties met de familie te zeer verstoord, 1 maal was het netwerk te klein en 1 maal was de vraag niet meer van toepassing door gewijzigde omstandigheden.

In vier van de acht zaken werd overigens wel een oplossing door de familie gevonden. Men kwam informeel bijeen en formuleerde op deze wijze een plan.

Bij de acht zaken die niet tot een officiële Eigen-kracht conferentie hebben geleid, ging het om vragen rond de opvoeding (4), wonen (2) en diverse andere kwesties (4)

3.3 De Eigen-kracht conferentie

3.3.1 Vragen

Bij de zeventien zaken die wel tot een Eigen-kracht conferentie hebben geleid, ging het om vragen rond de opvoeding (14), wonen (5), omgang met ouders en andere familieleden (6), onderwijs (3), gedrag van het kind (3) en diverse andere kwesties (7).

3.3.2 Resultaat

In alle 17 zaken slaagde de familie erin een plan te maken. Dat plan werd in 100 % van de zaken geaccepteerd door de aanmelder. In een van de 17 zaken kwam de familie er niet in één keer uit en werd een tweede bijeenkomst belegd. In deze zaak werd de familie het de tweede keer gedeeltelijk eens over een plan.

3.3.3 Deelnemers

In totaal hebben 270 personen deelgenomen aan de 17 Eigen-kracht conferenties. Dat is 15,8 deelnemers per Eigen-kracht conferentie. Dit aantal is uitgezonderd de Eigen-kracht coördinator.

Bij de 'kleinste' conferentie waren 9 deelnemers aanwezig, de 'grootste' telde 32 aanwezigen.

De aanwezigen zijn onder te verdelen in drie categorieën: familie, sociaal netwerk en professionals. Onderstaande tabellen laten zien hoe zij vertegenwoordigd waren in de Eigen-kracht conferenties. Van de aanwezigen is 59 % familie, 21 % is van het sociaal netwerk en 20 % professional.

Aanwezige familieleden (volwassenen):

Soort familielid	Aantal
Kinderen	23
Ouders	24
Stiefouders	4
Grootouders	27
Ooms/tantes	56
Neven/nichten	6
Overige familie	20
<i>Totaal</i>	<i>160</i>

Aanwezigen uit sociaal netwerk:

<i>Totaal</i>	<i>56</i>
---------------	-----------

De aanwezigen uit het sociaal netwerk zijn voornamelijk vrienden en bekenden van de ouders en de kinderen. Ook komen anderen voor, bijvoorbeeld de burens, mensen uit de kerk en de oppas.

Aanwezige professionals:

Soort professional	Aantal
Aanmelder	16
School	3
Tolk	2
Anderen	33
<i>Totaal</i>	<i>54</i>

Anderen zijn hier ondermeer: psycholoog, maatschappelijk werker, medewerker stadsbank, therapeut, verpleegkundige, medewerker thuiszorg, pleegzorgwerker.

3.3.4 Afwezigen

In totaal werden 47 personen uitgenodigd, die niet aanwezig waren. Dat is 2,7 persoon per conferentie. Het gaat om 16 professionals en 31 familieleden. De redenen zijn divers: te oud, detentie, andere afspraak, bevalling etcetera.

Zeven personen waren niet welkom om uiteenlopende redenen. Meest omdat een van de kinderen of een van de ouders de aanwezigheid van die persoon niet aankon. De meesten van deze mensen droegen wel bij door een brief of vervanger te sturen.

3.3.5 Plaats en tijdstip

Slechts een van de 17 Eigen-kracht conferenties werd in een gebouw van de jeugdzorg gehouden. De rest in een wijkgebouw, kerk, zalencentrum, sportcomplex of hotel.

Zes Eigen-kracht conferenties werden doordeweeks gehouden, negen in het weekend, de rest is niet bekend.

Wat het tijdstip van de dag betreft, de meeste families (10) kiezen voor overdag. Bij een deel is de conferentie overdag begonnen en doorgegaan tot in de avond. Twee conferenties zijn 's avonds gehouden. Van de overige vijf is niet op het registratieformulier vermeld wanneer de conferentie plaatsvond.

3.3.6 Duur van de Eigen-kracht conferentie

Hoeveel tijd heeft men nodig om in een Eigen-kracht conferentie een plan te maken? 35 % doet dan in 1 tot 5 uur, 53 % heeft 5 tot 8 uur nodig.

Duur Eigen-kracht conferentie:

Tijd in uren	Aantal
1 tot 3	1
3 tot 5	5
5 tot 8	9
8 tot 10	1
10 tot 15 uur	1
<i>Totaal</i>	<i>17</i>

Het tweede deel van de Eigen-kracht conferentie is de besloten tijd. Hierin zijn familie en netwerk met elkaar aan het beraadslagen. Onderstaande tabel geeft weer hoeveel tijd zij hiervoor nodig hebben gehad. De meeste families zijn binnen 3 uur klaar.

Duur besloten tijd:

Tijd in uren	Aantal
0 tot 1	2
1 tot 3	9
3 tot 5	5
10 tot 15 uur	1
<i>Totaal</i>	<i>17</i>

4 Inhoud van de plannen

Uit landelijk onderzoek (van Beek, 2003a) is bekend dat 80 % van de afspraken in de plannen van families voor rekening komt van de familie en/of sociaal netwerk. In het onderzoek naar de Gelderse situatie is niet onderzocht hoe deze verhouding in het Gelderse ligt. Bij de analyse van de plannen is alleen de vraag van de familie aan professionals onderzocht, vanwege het belang hiervan voor de implementatie. Dit hoofdstuk gaat dus *niet* over de hulp en steun die leden van familie en sociaal netwerk hebben toegezegd.

Het aantal onderzochte plannen is 18, dat is een hoger dan het aantal onderzochte Eigen-kracht conferenties (17) die in hoofdstuk 3 zijn beschreven. Dat komt doordat er van één conferentie geen registratieformulier, maar wel een plan is ontvangen.

Bij de analyse van de in de plannen beschreven afspraken zijn de volgende categorieën gehanteerd: opvoeding, wonen, onderwijs, werken, vrije tijdsbesteding, financiën, gezondheid, sociaal netwerk, justitie en diversen.

4.1 Evaluatie

Van de 18 plannen omvatten er 16 een evaluatiemoment, dat wil zeggen dat de familie heeft afgesproken hoe en wanneer zij bij elkaar komen om de voortgang van het plan te bespreken.

Zeven van de families evalueren onderling, zonder derden. Zes families willen met de aanmelder erbij evalueren; een van hen ook met de Eigen-kracht coördinator erbij. Twee doen het op een andere manier en van één is niet bekend wat zij hebben afgesproken.

4.2 Verandering verblijfplaats kinderen

Voor 5 kinderen was 'Waar gaat het kind wonen' een van de vragen waar de conferentie over ging (zie 3.3.1). Van de 28 kinderen waarvoor tijdens de Eigen-kracht conferentie een plan is gemaakt, veranderen er 23 niet van verblijfplaats. Zij blijven bij (een van) de ouders wonen (17x), in een netwerkpleeggezin (1x), of bestandspleeggezin (5x).

Voor 5 kinderen verandert de verblijfplaats wel. Twee van hen gaan van thuis naar respectievelijk een groep en een bestandspleeggezin. Twee kinderen die in een netwerkpleeggezin wonen gaan naar respectievelijk een ander netwerkpleeggezin en naar huis. Een kind gaat van een bestandspleeggezin naar een netwerkpleeggezin. Deze aantallen zijn te klein om conclusies te kunnen trekken over tendensen.

4.3 Gewenste steun en hulp van professionals

Hoeveel afspraken de 18 plannen in totaal omvatten is niet onderzocht. Wel bekend is het aantal afspraken waarbij hulp en steun van professionals door de familie nodig geacht wordt. Dat zijn er 111, dat is 6,2 per plan.

De meeste afspraken waarbij hulp van professionals nodig is zijn gericht op het verbeteren van de opvoedingssituatie (24 %), gezondheid (19 %), financiën (11 %), wonen (8 %) en onderwijs (7 %).

Leefgebied	Aantal afspraken
Opvoeding	27
Wonen	9
Sociaal Netwerk	2
Onderwijs	8
Vrije tijdsbesteding	1
Gezondheid	21
Financiën	12
Werk	1
Justitie	1
Diversen	29
<i>Totaal</i>	<i>111</i>

In de volgende paragrafen worden de meest voorkomende categorieën nader beschreven. Gezien het geringe aantal afspraken waarbij professionals nodig zijn, worden contacten met sociaal netwerk, vrije tijdsbesteding, werk en justitie buiten beschouwing gelaten.

4.3.1 Opvoeding

In de plannen staan 27 afspraken over opvoeding waarbij hulp van professionals gewenst wordt.

Bijna tweederde van de afspraken hebben te maken met opvoedingsondersteuning, van intensief tot minder intensief. De afspraken gaan over niet nader omschreven opvoedingsondersteuning (5x), intensieve gezinsbegeleiding (5x), pedagogische thuishulp (3x), families first (2x), een personal coach (1x).

Verder zijn er ondermeer afspraken over het voortzetten van al eerder gemaakte afspraken, het aanvragen van een raadsonderzoek, het zoeken van een vertrouwenspersoon en periodiek overleg van bij de opvoeding betrokken instanties.

De organisaties waaraan deze hulp wordt gevraagd zijn het bureau Jeugdzorg (15x), de Raad voor de Kinderbescherming (6x), zorgaanbieders (3x), kinderpsychiatrie (2x) en verder eenmaal: GGNet, instelling voor pleegzorg, kinderpsychiatrie. Vier maal wordt wel de naam van de methodiek of het project genoemd (Families First, begeleiding aan huis) maar niet de organisatie die deze hulp zou moeten leveren.

4.3.2 Gezondheid

In de plannen staan 21 afspraken over gezondheid waarbij hulp van professionals gewenst wordt.

Tien afspraken gaan over het verkrijgen of voortzetten van therapie (individueel of met gezin), twee maal om een onderzoek om uit te zoeken wat er aan de hand is.

De rest gaat om uiteenlopende zaken zoals hulp bij afvallen, inschrijving bij een MKD, en hulp bij medische verzorging.

Voor deze hulp wil men zich wenden tot de huisarts (4x), RIAGG (2x), thuiszorg (2x), de Raad voor de Kinderbescherming (2x) en bureau Jeugdzorg (2x). Eenmaal komen voor: MEE, AMK, de Grift, GGNet, KVO en een specialist. Opvallend is dat men 5 maal geen organisatie noemt; het gaat dan om het verkrijgen van een behandeling of therapie.

4.3.3 Financiën

Van de 12 afspraken gaan er vijf over schuldsanering en beheer van het gezinsbudget, drie over het verkrijgen van geld (aanvraag PGB, aanvraag voor fiets en sport), drie over het in kaart brengen van de financiële situatie en een over het inwinnen van informatie over een uitkering.

De professionals aan wie deze vragen gesteld worden werken bij de stadsbank (3x), Budget Advies Centrum (3x) het maatschappelijk werk (2x), sociale dienst (2x), RIAGG (1x), woningbouwvereniging (1x). Tweemaal is onduidelijk welke organisatie wordt bedoeld.

4.3.4 Wonen

De 9 afspraken over wonen zijn divers. Driemaal gaat het om het voorbereiden van een uithuisplaatsing, driemaal om het verkrijgen van een andere woning (urgentieverklaring, meer in de buurt, meer beschermd), eenmaal om te onderzoeken wanneer de kinderen in de toekomst weer thuis kunnen wonen, eenmaal om de inzet van thuiszorg en eenmaal om de inzet van GGNet.

De professionals aan wie deze vragen gesteld worden werken bij het bureau Jeugdzorg (2x), GGNet (2x), KVO (2x), RIAGG (1x), MEE (1x), huisarts (1x) revalidatiecentrum (1x). Eenmaal is niet duidelijk welke organisatie wordt bedoeld.

4.3.5 Onderwijs

Van de 8 afspraken over de verbetering van de onderwijssituatie, gaan er twee over schoolverzuim. Een gaat over terugkeer naar school. De rest gaat over de gang van zaken op school en zijn vragen aan de schoolmentor over gesprekken met kind en ouders, op maat maken en knelpunten in het lesrooster en het inlichten van het Zorg Advies Team.

Op een na worden de vragen gesteld aan professionals van de school. Eenmaal wordt de Raad van de Kinderbescherming een taak toegedicht.

4.3.6 Diversen

Van de 29 diverse onderwerpen gaan het merendeel (23) over de voortgang van de samenwerking tussen de professionals en familie/netwerk. Gevraagd wordt om aanwezigheid bij het aanpassen van het plan indien er onvoorziene omstandigheden zijn (10x), aanwezigheid bij de evaluatie van het plan (7x), beschikbaarheid voor noodgevallen en advies (4x) en deelname aan een contactgroep van familieleden en professional die de voortgang ook na de evaluatie blijven bespreken (2x).

Deze vragen worden gesteld aan organisaties op het gebied van de jeugdzorg. Hoofdzakelijk aan het bureau Jeugdzorg (veelal aan de gezinsvoogd) en verder aan

de Raad voor de Kinderbescherming, AMK, de instelling voor pleegzorg, kinderpsychiatrie en een niet-Gelderse zorgaanbieder.

Verder valt tweemaal een vraag om huishoudelijke hulp van de thuiszorg op. De overige afspraken zijn algemene vragen aan jeugdzorginstellingen.

4.4 Organisaties binnen en buiten de Jeugdzorg

In onderstaande tabel is te zien in hoeverre er in de plannen hulp en steun gevraagd wordt van organisaties binnen de Jeugdzorg en buiten de Jeugdzorg.

Het aantal vragen aan organisaties binnen de jeugdzorg is 57 %, het aantal vragen aan niet-Jeugdzorg organisaties is 36 %. Van 7 % is onbekend om welke organisatie het gaat.

De meeste vragen aan Jeugdzorg hebben te maken met opvoeding, coördinatie/voortgang van het gemaakte plan (dit valt onder diversen) en gezondheid.

De meeste vragen aan niet-Jeugdzorg organisaties gaan over gezondheid, financiën en wonen.

Leefgebied	Vragen aan Jeugdzorg	Vragen aan niet-Jeugdzorg	Onbekend	Totaal vragen
Opvoeding	28	3	1	32
Wonen	4	6	1	10
Sociaal Netwerk	2	0	0	2
Onderwijs	1	7	0	8
Vrije tijdsbesteding	0	1	0	1
Gezondheid	6	12	5	23
Financiën	0	12	2	14
Werk	1	1	0	2
Justitie	1	0	0	1
Diversen	27	2	0	29
<i>Totaal</i>	<i>70</i>	<i>44</i>	<i>9</i>	<i>123</i>

Met organisaties binnen de Jeugdzorg worden ondermeer bedoeld: Raad voor de Kinderbescherming, bureau Jeugdzorg, AMK, KVO, instelling voor pleegzorg en zorgaanbieders als GSJ Lindenhout en Bredervoort.

Met organisaties buiten de jeugdzorg worden ondermeer bedoeld: thuiszorg, scholen, psychiatrische hulp, huisartsenpraktijk, MEE, Budget Advies Centrum, woningbouwvereniging.

Het totaal aan vragen is hoger dan het totaal aan afspraken (111), zoals beschreven staat in 4.3. Dit komt doordat bij er soms meerdere organisaties nodig zijn voor de uitvoering van een afspraak.

5 Tevredenheid van de deelnemers

Aanmelders, volwassen leden van familie en sociaal netwerk en kinderen hebben ieder een eigen versie van een tevredenheidsenquête gekregen. In deze enquêtes is hen ondermeer gevraagd rapportcijfers te geven voor verschillende onderdelen van de Eigen-kracht conferentie en die toe te lichten.

In dit hoofdstuk staan de resultaten beschreven van de tevredenheidsenquêtes.

5.1 Tevredenheid van de aanmelders

Na de Eigen-kracht conferentie hebben de aanmelders een tevredenheidsformulier gekregen. Er zijn 25 formulieren aan aanmelders uitgereikt, waarvan er 18 zijn geretourneerd. Dat is een respons van 72 %.

Informatie

De aanmelders willen vooral geïnformeerd worden over de werkwijze van Eigen Kracht (hoe een conferentie verloopt), de voortgang en over wat er van hen verwacht wordt (rol en positie).

Op de vraag of de aanmelder voldoende geïnformeerd was over Eigen Kracht hebben vier respondenten niet geantwoord. Van de overige 14, vinden 12 personen dat zij voldoende zijn geïnformeerd door de Eigen-kracht coördinator. De 2 personen die vinden dat zij onvoldoende geïnformeerd zijn, hadden vooral behoefte aan meer informatie over hun eigen rol tijdens het proces van de Eigen-kracht conferentie en over het verloop.

Enkele uitspraken van aanmelders:

'Ik was voldoende op de hoogte door folders en gesprekken'

'Ik ben voor en na de conferentie te weinig op de hoogte gehouden van het verloop'

Eigen-kracht conferentie

Er is de aanmelders gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht conferentie te geven. Zij gaven de conferentie gemiddeld een **7,2**.

Er werden twee onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 5, het hoogste een 10.

De aanmelders laten hun cijfers vooral afhangen van:

- het resultaat;
- kenmerken van het plan (in welke mate haalbaar, concreet);
- organisatie;
- sfeer;
- verloop van de conferentie;
- inzet van de deelnemers;
- positieve insteek (constructief);
- samenkomen van betrokkenen.

Enkele citaten uit de toelichting op de vraag:

'Een 9. Uitkomst boven verwachting. Nakomen afspraken is volgende stap.'

'Een 6. Vanwege het niet concrete van het plan.'

'Een 7. Het was goed om alle betrokkenen om de tafel te hebben. Dat maakte veel helder, over en weer. Echter voor moeder was het heel zwaar (15 tegen 1). In het begin was het vooral chaotisch. Deelnemers hadden beter geïnformeerd moeten zijn.'

'Een 8. De contacten met de verschillende deelnemers zijn een goede voorbereiding geweest. Goede sfeer, gastvrij, rustige leiding. De deelnemers hebben hard en serieus met elkaar gewerkt. Goede plannen gemaakt. Er werd over en weer goed geluisterd.'

Plan

Er is de aanmelders gevraagd een rapportcijfer voor het plan te geven dat in de Eigen-kracht conferentie werd gemaakt. Zij gaven het plan gemiddeld een **7,3**.

Er werden drie onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 5, het hoogste een 10.

Bij de beoordeling van het plan vinden de aanmelders belangrijk dat het plan:

- concreet is;
- haalbaar is;
- compleet is;
- gedragen wordt door alle aanwezigen;
- over de problemen en doelen gaat;
- goede inhoud heeft.

Enkele uitspraken uit de toelichting op de vraag:

'Een 8. Het isolement waarin de cliënt zich bevond ten opzichte van de familie is doorbroken. Dit geeft haar en het gezin meer steun. Er zijn concrete afspraken gemaakt om aan meer ontspanning toe te komen. Er is duidelijker geworden wat hulpverlening moet doen en welke beperkingen er zijn en wat familieleden kunnen bijdragen.'

'Een 7: Het plan is goed, maar niet alle vragen zijn beantwoord. Het plan is beperkter dan de bedoeling was.'

'Er is meer uitgekomen dan van tevoren gedacht.'

'Een 5. De rol van bureau Jeugdzorg/de geïndiceerde zorg komt te weinig naar voren.'

'Een 9. Concreet. Reëel, goed over nagedacht, lijkt redelijk haalbaar.'

Eigen-kracht coördinator

Er is de aanmelders gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht coördinator te geven. Zij gaven de coördinator gemiddeld een **8,1**.

Er werd 1 onvoldoende gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 5, het hoogste een 10.

Enkele citaten over de Eigen-kracht coördinator:

'Een 8: Zij nam de informatie die gegeven werd heel serieus. Had een vanzelfsprekende leiding. Legde dingen kort en helder uit. Heeft zorgvuldig gewerkt. Knap dat in zo'n korte tijd zoveel is gedaan!'

'Een 9. Prima samenwerking. Goede informatie en goed meegedacht over de vraagstelling.'

'Een 7. Wel een goede samenwerking. Wel kwam de uitnodiging wat laat.'

Regiomanager Eigen Kracht

Er is de aanmelders gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht regiomanager te geven. Zij gaven de coördinator gemiddeld een **7,9**.

Er werd geen onvoldoende gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 7, het hoogste een 10.

De belangrijkste beoordelingscriteria van de aanmelders over de regio-manager van Eigen Kracht zijn:

- verloop van de samenwerking
- bereikbaarheid;
- snelle afhandeling;
- open en duidelijkheid in communicatie;
- informatieverstrekking;
- positieve instelling.

Enkele citaten over de regio-manager van Eigen Kracht:

'Een 8. Behalve bij de aanmelding en het zoeken van de coördinator was er geen verdere samenwerking. Wel enorm snel meegedacht en gezocht.'

'Een 8. De aanmelding en aanvraag verliep heel soepel en vlug. Gelukkig geen lange wachtlijsten.'

'Een 7. Plezierige samenwerking. Was helaas telefonisch niet altijd even gemakkelijk bereikbaar.'

5.2 Tevredenheid van de deelnemers uit familie en sociaal netwerk

5.2.1 Tevredenheid volwassenen

Er zijn 154 formulieren aan volwassenen uitgereikt, waarvan er 90 zijn geretourneerd. Dat is een respons van 58 %.

De groep respondenten die het tevredenheidsformulier heeft ingevuld, is als volgt samengesteld:

	Aantal
Ouders	14
neef/nicht	3
oom/tante	24
Grootouders	11
Anders	11
Onbekend	14
<i>Totaal</i>	<i>90</i>

De categorie 'anders' omvat vrienden, kennissen, schoonzus, contacten uit de kerk. 'Onbekend' omvat de deelnemers aan de Eigen-kracht conferentie die wel hun enquête hebben geretourneerd, maar er niet op vermeld hebben welke relatie zij hebben tot het kind of de kinderen waarvoor de Eigen-kracht conferentie werd gehouden.

Informatie

Uit de toelichting op de vragen blijkt aan welke informatie de deelnemers behoefte hebben. Zij willen graag weten:

- hoe het met het kind/gezin is;
- wat er bestaat aan hulpvormen;
- wat een Eigen-kracht conferentie precies inhoudt;
- praktische zaken van de Eigen-kracht conferentie zoals plaats, datum etc.

Op de vraag of men voldoende geïnformeerd is door de coördinator, is slechts door 1 persoon niet geantwoord (n=89). 92 % is voldoende geïnformeerd, 8 % niet.

Op de vraag of men voldoende geïnformeerd is door de aanmelder, is door 3 personen niet geantwoord (n=87). 89 % is voldoende geïnformeerd, 11 % niet.

Enkele citaten van volwassen deelnemers:

'Informatie betreffende de actuele situatie rond Henk'

'Hoe zo'n avond er uit zou gaan zien. Wat je wel en niet op zo'n avond kunt bespreken. Wat ik kan eisen.'

'Het was niet helemaal duidelijk wat voor eisen er gesteld zouden worden. De hulpverleners hadden geen goede voorlichting gegeven.'

'Ik wist niet zo goed wat het inhield. Voor de bespreking heeft zij mij dit uitgelegd. Ik denk niet dat ik informatie miste die ik in het gesprek nodig had.'

Meedoen

Op de vraag "Heeft u tijdens de Eigen-kracht conferentie kunnen vragen wat u wilde?" hebben 88 respondenten geantwoord. Van hen antwoordde 86 % met ja, 11 % met ten dele en 3 % met nee.

Op de vraag "Heeft u tijdens de Eigen-kracht conferentie kunnen zeggen wat u wilde?" hebben 86 personen geantwoord. Van hen antwoordde 83 % met ja, 15 % met ten dele en 2 % met nee.

Op de vraag “Heeft u kunnen meewerken aan een oplossing?” hebben 86 respondenten geantwoord. Zesenzestig procent van hen zegt ja, 30 % ten dele en 4 % nee.

Enkele citaten van deelnemers:

‘Iedereen is aan het woord geweest en je kon alles vragen. Dat is goed.’

‘Ik heb me wel een beetje ingehouden om emotionele uitspattingen te voorkomen.’

‘Het was mogelijk om alles te zeggen omdat we ‘onder ons’ waren.’

‘Er is nog geen oplossing, er is een aanzet tot een oplossing.’

Eigen-kracht conferentie

Er is de volwassen deelnemers (n=90) gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht conferentie te geven. Zij gaven de conferentie gemiddeld een **7,4**.

Er werden zeven onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 3, het hoogste een 10.

Bij de beoordeling van de conferentie zijn de belangrijkste beoordelingscriteria van de volwassen deelnemers:

- resultaat;
- informatie;
- gezamenlijk proces;
- voorbereiding;
- tijd waarin de conferentie tot stand.

Enkele citaten uit de toelichting van de respondenten:

‘Een 9. A omdat het ‘noaberschap’ teruggebracht wordt B. Omdat het in ons geval van begin tot eind in anderhalve week helemaal rond was. Daadkrachtige coördinator.’

‘Een 5. Formule op zich ok, maar aan de voorbereiding valt te wensen over (probleemanalyse)’

‘Een 7. Goed dat de familie bij elkaar werd gebracht.’

‘Een 6. Altijd het proberen waard’

Plan

Er is de volwassen deelnemers (n=86) gevraagd een rapportcijfer voor het plan te geven dat in de Eigen-kracht conferentie werd gemaakt. Zij gaven het plan gemiddeld een **7,5**.

Er werden zes onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 4, het hoogste een 10.

Bij de beoordeling van het plan zijn de belangrijkste beoordelingscriteria van de volwassen deelnemers:

- haalbaarheid;
- antwoord op de vragen en problemen;
- zelf aan meegewerkt/bedacht;

- uitgebreid;
- mate van eens zijn met het resultaat;
- duidelijkheid.

Enkele citaten uit de toelichting van de respondenten:

'7/8. De tijd zal het leren.'

'Een 5. Volgens mij biedt het geen structurele oplossing. Ik blijf mijn vraagtekens houden omtrent de waarborging van veiligheid van kindje.'

'Een 7. Plan is op zich prima en sluitend, maar hangt we af voor een deel van eigen verantwoordelijkheid van degene om wie het gaat. Kan hij dit voldoende aan?'

'Een 8. Omdat Marieke en Jan verlichting krijgen in de opvoeding van Tom.'

Eigen-kracht coördinator

Er is de volwassen deelnemers (n=87) gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht coördinator te geven. Zij gaven de coördinator gemiddeld een **8,0**.

Er werden geen onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 6, het hoogste een 10.

Bij de beoordeling van de Eigen-kracht coördinator zijn de belangrijkste beoordelingscriteria van de volwassen deelnemers

- de persoon van de coördinator (vriendelijk, geduldig);
- hoe het contact met de coördinator verliep;
- inzet;
- geven van uitleg en informatie;
- diens vermogen om de zaak goed te organiseren;
- beschikbaarheid.

Enkele citaten uit de toelichting van de respondenten:

'Een 10. Heeft perfecte informatie gegeven.'

'Een 7. Ze gaf voldoende informatie. Vind het echter wel vreemd dat ze na 1 evaluatie over drie maanden afhaakt, gezien er toch een vertrouwensconnectie is ontstaan. Aan de andere kant ook wel goed omdat er genoeg verdere nazorg is.'

'Een 8. Omdat de coördinator zich voor 100 % ingezet heeft, fantastisch georganiseerd. Het plan was minder uitgewerkt als verwacht en er zaten wat foutjes in (broer=zwager, zus=nicht bijv.)'

'Een 10. Goed gedaan ondanks dat wij moeilijk waren.'

5.2.2 Tevredenheid kinderen

Er zijn 16 formulieren aan kinderen uitgereikt, waarvan er 10 zijn geretourneerd. Dat is een respons van 63 %.

Eigen-kracht conferentie

Er is de kinderen gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht conferentie te geven. Zij gaven de conferentie gemiddeld een **7,4**.

Er werd één onvoldoende gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 3, het hoogste een 10.

De kinderen laten hun cijfer vooral afhangen van:

- de sfeer;
- het resultaat;
- het feit dat er samen en samen met hen naar een oplossing is gezocht;
- de organisatie.

Enkele uitspraken van kinderen die hun rapportcijfer hebben toegelicht:

'Iedereen heeft het goed gedaan'

'Omdat het leuk en gezellig was'

'Omdat ze dit allemaal goed hebben geregeld'

Plan

Er is de kinderen gevraagd een rapportcijfer voor het plan te geven dat in de Eigen-kracht conferentie werd gemaakt. Zij gaven het plan gemiddeld een **7,3**.

Er werden twee onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 1, het hoogste een 10.

Bij de beoordeling van het plan zijn de belangrijkste criteria van de kinderen:

- hoe het plan tot stand is gekomen;
- of ze het eens zijn met het resultaat.

Enkele uitspraken van kinderen die hun rapportcijfer hebben toegelicht:

'Een 1. Omdat papa en mama bekvechten.'

'Een 8. Omdat alles heel fijn en goed geregeld is. Ik vind het alleen jammer dat ik nog geen kans heb gekregen op 'normaal' voortgezet onderwijs.'

'Een 10. Omdat ik het er helemaal mee eens ben.'

Eigen-kracht coördinator

Er is de kinderen gevraagd een rapportcijfer voor de Eigen-kracht coördinator te geven. Zij gaven de coördinator gemiddeld een **9,5**.

Er werden geen onvoldoendes gegeven. Het laagste cijfer dat voorkwam was een 8, het hoogste een 10.

In de beoordeling van de coördinator is gelet op:

- de persoon van de coördinator (aardig, lief);
- hoe het contact met de coördinator verliep;
- diens vermogen om de zaak goed te organiseren.

Enkele citaten:

'Een 8 omdat we een goed gesprek hebben gehouden'

'Een 8. Goed georganiseerd'

'Ze is wel lief'

6 Veranderende positie hulpverlener en organisatie

6.1 Inleiding

Om een Eigen-kracht conferentie goed te kunnen voorbereiden en uitvoeren is samenwerking en afstemming met hulpverlenende organisaties nodig. In de eerste plaats vindt die samenwerking plaats met de aanmelder. Daarnaast zijn er contacten met hulpverlenende organisaties die al op de een of andere manier met het gezin te maken hebben. Of er worden nieuwe contacten gelegd omdat de familie tijdens de Eigen-kracht conferentie informatie wil hebben over de diensten van een bepaalde organisatie.

In publicaties (Budford, Merkel-Hoguin, Nixon, 2003; Pagée, 2001 en 2003; Joanknecht 2003) over de implementatie van Eigen Kracht, komt vaak de veranderende rol van de hulpverlener aan bod. Bedoeling is dat de hulpverlener een pas op de plaats doet en de Eigen-kracht coördinator de ruimte geeft om het activeringsproces in familie en netwerk op gang te brengen. Het plan voor de hulp wordt door de familie gemaakt en de hulpverleners hebben daarin vooral een informerende rol. Dat is anders dan gebruikelijk en roept de vraag op hoe hulpverleners daarmee omgaan en in hoeverre factoren die aan hen gerelateerd zijn de voorbereiding en uitvoering van de Eigen-kracht conferentie bevorderen dan wel belemmeren.

In het kader van dit onderzoek heeft een verkenning plaatsgevonden naar deze factoren en is nagegaan in hoeverre zij in de zaken van het Gelderse project een rol speelden. Aan de hand van een vragenlijst zijn 24 van de 25 Eigen-kracht zaken doorgenomen met de regio-managers van Eigen Kracht. Soms werd aanvullende informatie gevraagd bij de Eigen-kracht coördinator.

Per zaak en betrokken organisatie is hen (open) gevraagd naar een algemene indruk van de meest bevorderende en belemmerende factoren. Daarnaast is hen (gesloten) gevraagd om een beoordeling (voldoende of onvoldoende) van specifieke thema's als bereikbaarheid, aantal contactpersonen, voorkennis, bereidheid buiten kantooruren naar de Eigen-kracht conferentie te komen, vertrouwen in de familie, loslaten, acceptatie van het plan en communicatie met familie, Eigen Kracht en andere organisaties.

6.2 Aantal contacten

In de 24 zaken was in totaal contact met 24 aanmelders. Dit zijn organisaties vanuit de jeugdzorg (zie ook 2.3): het bureau Jeugdzorg, de Raad voor de kinderbescherming, AMK en zorgaanbieders (ondermeer Bredervoort en GSJ Lindenhout).

Daarnaast waren er contacten met 33 organisaties die op een andere manier bij het gezin betrokken waren of gevraagd zijn om informatie te geven tijdens de Eigen-kracht conferentie. Dit zijn zowel organisaties vanuit de Jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg, zorgaanbieders) als anderen: peuterspeelzaal, huisarts, thuiszorg, school, psychiatrie, leerplicht, budget advies centrum, MEE.

6.3 Specifieke factoren

6.3.1 Bereikbaarheid

Om zaken te kunnen overleggen is een goede bereikbaarheid van de samenwerkingspartner een voorwaarde. In 14 % van de contacten met organisaties was de bereikbaarheid van de hulpverlener een belemmerende factor. In 79 % was de bereikbaarheid voldoende.

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	21	3	0	24
Anderen	24	5	4	33
<i>Totaal</i>	<i>45</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>57</i>

6.3.2 Aantal contactpersonen

Meestal (88 %) had de Eigen-kracht coördinator een vast aanspreekpunt bij een organisatie. Dit was bevorderlijk voor de samenwerking. In een aantal zaken heeft de Eigen-kracht coördinator meerdere contactpersonen uit één organisatie gehad. Dit leverde geen problemen op, zolang de hulpverleners intern goed afstemden. Waar dit niet het geval was, ontstonden problemen. Die waren er ook als een hulpverlener al dan niet tijdelijk afwezig was en de zaak onvoldoende was overgedragen.

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	23	1	0	24
Anderen	27	3	3	33
<i>Totaal</i>	<i>50</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>57</i>

6.3.3 Kennis over Eigen Kracht

Met kennis over Eigen Kracht wordt de voorkennis bedoeld: wat men weet op het moment dat het eerste contact wordt gelegd. Die liet in 37 % te wensen over. Hulpverleners hadden nog nooit van Eigen Kracht gehoord of hadden er wel van gehoord maar wisten niet wat het inhield.

De aanmelders zijn over het algemeen goed op de hoogte. Meerdere van hen hadden al vaker naar Eigen Kracht verwezen of hadden een training voor aanmelders gevolgd. Dat ligt anders bij de niet-aanmelders. Voor de meerderheid van deze hulpverleners was Eigen kracht volstrekt nieuw. Het eerste contact met deze mensen had dan ook een hoog voorlichtend gehalte.

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	22	2	0	24
Anderen	14	19	0	33
<i>Totaal</i>	<i>36</i>	<i>21</i>	<i>0</i>	<i>57</i>

6.3.4 Vertrouwen

Op de vraag in hoeverre de hulpverleners erop vertrouwden dat familie en netwerk in staat zouden zijn om een voor het kind 'goed' plan te maken, antwoorden de regio-managers dat 58 % van de hulpverleners dat vertrouwen had. Dertig procent denkt dat familie en netwerk hiertoe niet in staat zijn, meest niet-aanmelders. Het ligt voor de hand dat de meeste aanmelders er wel vertrouwen in hebben, aangezien zij zelf de aanmelding hebben gedaan. Toch is dit niet altijd het geval, soms is een aanmelding gedaan in opdracht van bijvoorbeeld de Kinderrechter en was het geen eigen keuze van de aanmelder.

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	21	3	0	24
Anderen	12	14	7	33
<i>Totaal</i>	33	17	7	57

6.3.5 Loslaten

Zijn de hulpverleners in staat de zaak tijdelijk 'los te laten' door niet inhoudelijk te sturen en de voorbereiding aan de Eigen-kracht coördinator over te laten? Driekwart van de hulpverleners doet dit voldoende, 14 % onvoldoende. Dit percentage is lager dan het aantal dat er niet op vertrouwt dat familie en netwerk de zaak tot een goed einde brengen. Blijkbaar zijn een aantal hulpverleners in staat de zaak toch los te laten.

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	21	3	0	24
Anderen	22	5	6	33
<i>Totaal</i>	43	8	6	57

Bij het niet loslaten gaat het om inhoudelijke bemoeienis over de inhoud van het nog te maken plan en het interveniëren in het proces van de voorbereiding. Van de 8 hulpverleners die de zaak volgens de regio-managers onvoldoende loslaten, zijn er 5 die zich met het tempo van de voorbereiding bemoeien. Dit gebeurt door de coördinator en de familie onder druk te zetten ('het moet sneller') of door zelf onvoldoende tempo te maken waardoor de coördinator en familie niet verder kunnen.

6.3.6 Acceptatie en uitvoeren van het plan

Bij de acceptatie van het plan spelen alleen de aanmelders een rol, met name de gezagsdragende (gezins)voogden. Alle plannen werden geaccepteerd. In 1 zaak kwam de gezinsvoogd er in tweede instantie, na de Eigen-kracht conferentie, op terug. Na tussenkomst van de teamleider werd het plan toch als uitgangspunt voor de toekomst genomen.

Slechts drie van de 57 hulpverleners wilden niet of slechts ten dele meewerken aan de uitvoering van het plan omdat zij het er op onderdelen niet mee eens waren. Een van hen was de hiervoor beschreven aanmelder.

6.3.7 Werken buiten kantooruren

Het kan voorkomen dat een Eigen-kracht conferentie 's avonds of in het weekend wordt gehouden (zie 3.3.5). In hoeverre zijn hulpverleners bereid om buiten kantooruren deel te nemen aan de conferentie? Het merendeel is hiertoe bereid.

Als er een Eigen-kracht conferentie wordt gehouden is de aanwezigheid van de aanmelder een vereiste. Hij of zij heeft immers de zaak in gang gezet. De aanmelder is doorgaans degene die tijdens de Eigen-kracht conferentie vertelt wat de zorgen zijn en over welke vragen de conferentie gaat. Slechts eenmaal wilde een aanmelder niet aanwezig zijn als de conferentie in het weekend zou zijn.

De aanwezigheid van andere hulpverleners hangt af van de wens van de familie; wat zij aan informatie nodig hebben en van wie. Onder hen waren er 3 die buiten werktijden niet wilden meewerken.

Aanwezigheid bij conferentie buiten kantooruren

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	15	1	8	24
Anderen	20	3	10	33
<i>Totaal</i>	<i>35</i>	<i>4</i>	<i>18</i>	<i>57</i>

6.3.8 Communicatie

Er is gevraagd hoe de communicatie verliep tussen respectievelijk de hulpverlener en Eigen Kracht, de hulpverlener en de familie, en de hulpverlener en andere organisaties. Op de laatste twee blijken de regio-managers te weinig zicht te hebben om de vraag te kunnen beantwoorden.

Met de kantekeningen over de bereikbaarheid en het aantal contactpersonen, vinden de regio-managers dat de communicatie met de hulpverleners over het algemeen goed is verlopen. Slechts in 4 gevallen beoordelen zij die als onvoldoende.

Communicatie met de Eigen-kracht coördinator

	Voldoende	Onvoldoende	Nvt of onbekend	Totaal
Aanmelders	23	1	0	24
Anderen	25	3	5	33
<i>Totaal</i>	<i>48</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>57</i>

6.4 Meest bevorderend en belemmerend

Voor de hiervoor beschreven specifieke punten aan de orde zijn gesteld, is gevraagd, wat naar oordeel van de respondenten in de voorliggende zaak de uitvoering van de Eigen-kracht conferentie het meest heeft bevorderd dan wel belemmerd. De regio-managers noemen meer bevorderende dan belemmerende factoren.

Uit de antwoorden van de regio-managers blijkt dat zij het succes dan wel falen van de uitvoering van een Eigen-kracht conferentie toeschrijven aan de houding van de verschillende betrokken partijen: de hulpverleners, familie en netwerk en de Eigen-

kracht coördinator. Vaak gaat het om dezelfde zaken die zij in negatieve of positieve vorm zijn tegengekomen. Bijvoorbeeld: een aanmelder die enthousiast de ruimte gaf of een aanmelder die eigenlijk niet wilde en de zaak niet losliet.

Bevordende factoren:

	Aantal
Houding hulpverleners	13
Houding familie/netwerk	10
Houding Eigen-kracht coördinator	12
<i>Totaal</i>	<i>35</i>

De drie verschillende partijen worden vrijwel evenveel genoemd. Zij hebben alle drie grote invloed op het welslagen van de zaak gehad.

Onder de hulpverleners blijkt vooral de positieve houding van de aanmelders van groot belang voor het welslagen van een conferentie. Met positief wordt bedoeld: motiverend, enthousiast, ruimte gevend aan familie en coördinator, vasthoudend. Opvallend in dit kader is dat in 8 van de zaken waarin de positieve houding van de hulpverlener genoemd wordt, het gaat om een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming. Hierbij werd meerdere malen opgemerkt dat de Raad de Eigen-kracht conferentie heeft opgenomen in haar beleid en dat dit duidelijkheid en steun geeft aan haar eigen medewerkers.

Voorbeelden van houdingsaspecten van familie en netwerk zijn: doorzettingsvermogen, actief worden, verantwoordelijkheid nemen.

Voorbeelden van houdingsaspecten van de Eigen-kracht coördinator zijn: krachtadig optreden, diplomatie, rust, doorzettingsvermogen en geduld.

Er worden 23 belemmerende factoren genoemd, dat zijn er minder dan de het aantal bevorderende factoren.

Belemmerende factoren:

	Aantal
Houding hulpverleners	10
Houding familie/netwerk	12
Diversen	1
<i>Totaal</i>	<i>23</i>

De hulpverleners en familie en netwerk worden ongeveer evenveel genoemd. De houding van de Eigen-kracht coördinator komt niet voor als belemmerende factor.

Onder de hulpverleners blijkt vooral een belemmerende houding van de aanmelders van groot belang voor het welslagen van een conferentie. Met belemmerend wordt bedoeld: niet willen meewerken, te gesloten vraagstelling, niet loslaten, tempo voorbereiding onder druk zetten.

Voorbeelden van belemmerende houdingsaspecten van familie en netwerk zijn: tegenwerken, niet bewustzijn van problemen, ruzie en boosheid.

7 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

7.1 Inleiding

In opdracht van het Gelderse provinciebestuur vindt in Gelderland het project 'Samen Sterker' plaats waarin wordt geëxperimenteerd met de inzet van Eigen-kracht conferenties en familie-netwerkberaad. Dit rapport doet verslag van het onderzoek naar de Eigen-kracht conferenties.

Onderzocht zijn de feitelijke gegevens van de Eigen-kracht conferenties, de inhoud van de plannen, de tevredenheid van de deelnemers en de factoren die de implementatie beïnvloeden. De onderzoeksperiode is medio 2004 tot medio 2005.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door middel van vragenlijsten die door de Eigen-kracht coördinatoren zijn ingevuld, bestudering van het door de familie gemaakte plan, schriftelijke tevredenheids-enquêtes voor de deelnemers aan de Eigen-kracht conferenties en een vragenlijst voor regio-managers die tijdens een (telefonisch) interview door de onderzoekers werd ingevuld.

Er heeft geen selectie van zaken plaatsgevonden. Alle zaken zijn onderzocht. Dat zijn 25 afgeronde Eigen-kracht conferenties en 18 plannen die in deze conferenties zijn gemaakt. De uitkomsten geven derhalve een representatief beeld van de Gelderse zaken. Dat geldt ook voor de tevredenheids-enquêtes. De respons voor aanmelders bedroeg 72 %, die van volwassen deelnemers 58 % en van kinderen 63 %.

De doelstelling van het onderzoek was het verzamelen van gegevens die de algehele implementatie ondersteunen. Om deze reden richten de in dit hoofdstuk door de onderzoekers geformuleerde aanbevelingen zich op de implementatie van Eigen Kracht in Gelderland.

7.2 Aanmeldingen

De 25 onderzochte aanmeldingen zijn allen door professionals gedaan. Zij werken vrijwel allemaal bij een organisatie in de Jeugdzorg: bureau Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, AMK, zorgaanbieders. Iets meer dan helft van de aanmeldingen is uit de Jeugdbescherming.

Meest voorkomende achtergrondproblematieken zijn psychiatrische problemen ouders, echtscheidingsperikelen en huiselijk geweld.

Gemiddeld worden er per zaak 2 vragen aan de familie voorgelegd waarover een plan gemaakt moet worden. Deze gaan meest over opvoeding, wonen en omgang met ouders, stiefouders of andere familieleden.

Een op de 4 gezinnen kreeg de Eigen-kracht conferentie aangeboden in het eerste jaar dat zij met hulpverlening te maken had. De rest heeft langer bestaande contacten met de hulpverlening.

Per aanmelding gaat het gemiddeld om meer dan één kind (1,6). Zes op de tien kinderen zijn in de leeftijd van 0-12 jaar. Het zijn vrijwel evenveel jongens als meisjes. Van iets meer dan 2/3 van de aangemelde kinderen zijn beide ouders in

Nederland geboren. Van 26 % is minimaal een van de ouders buiten Nederland geboren.

Ruim 70 % van de kinderen woont bij aanmelding bij (een van) de ouders. De rest bij familie of netwerk, in een pleeggezin, groep of gezinshuis.

In vergelijking met de landelijke cijfers van Eigen Kracht, valt op dat de gegevens voor het grootste deel de landelijke trend volgen. Alleen het aantal kinderen met een allochtone achtergrond is in dit Gelderse project wat kleiner en als achtergrondproblematiek komt psychiatrische problemen ouders wat vaker en gedragsproblemen kinderen wat minder vaak voor.

Aanbevelingen

- Eigen Kracht ruimer bekend maken zodat families ervan op de hoogte zijn dat zij ook zonder tussenkomst van professionals kunnen aanmelden.
- Meer voorlichting over Eigen Kracht bij organisaties buiten de Jeugdzorg.

7.3 De Eigen-kracht conferentie

Wanneer aan gezinnen wordt voorgesteld de familie en het sociale netwerk bij de oplossing van hun problemen te betrekken, stemmen de meeste daarmee in. Bij 68 % (17 van de 25 zaken) van de onderzochte zaken leidde het contact met de Eigen-kracht coördinator tot een conferentie; familie en bekenden kwamen bij elkaar om samen een plan te maken.

In 32 % van de zaken waar een Eigen-kracht coördinator aan het werk ging, kwam het niet tot een conferentie. In de helft van deze zaken werd overigens wel een oplossing door de familie gevonden. Men kwam informeel bijeen en formuleerde op deze wijze een plan.

De gehouden Eigen-kracht conferenties gingen vooral over vragen rond de opvoeding van het kind, de woonsituatie en omgang met ouders en andere familieleden.

Het merendeel van de mensen die gevraagd worden om mee te doen met een Eigen-kracht conferentie, neemt de uitnodiging aan. Gemiddeld nemen 15,8 personen deel aan een Eigen-kracht conferentie. Van hen is 59 % familie, 21 % lid van het sociaal netwerk en 20 % professional. Daarnaast zijn er gemiddeld 2,7 personen per conferentie die wel zijn uitgenodigd maar niet aanwezig waren.

De families kiezen er zelden voor om in een hulpverleningsinstelling bij elkaar te komen. Hun voorkeur gaat uit naar een wijkgebouw, kerk, horecagelegenheid of sportcomplex.

Iets meer dan de helft van de Eigen-kracht conferenties wordt in het weekend gehouden, de rest op een doordeweekse dag. De meeste bijeenkomsten zijn overdag.

Vijfendertig procent van de Eigen-kracht conferenties neemt 1 tot 5 uur in beslag, de rest langer. De meeste families gebruiken hiervan gemiddeld 1 tot 3 uur voor de besloten tijd.

In alle conferenties slaagde de familie erin om een plan te maken. In een zaak kwam men er niet in één keer uit en werd de familie het in de tweede bijeenkomst gedeeltelijk eens over een plan.

De plannen werden alle geaccepteerd door de aanmelder.

In vergelijking met de landelijke cijfers van Eigen Kracht, valt op dat de gegevens vrijwel de landelijke trend volgen.

Aanbeveling

- Het aantal deelnemers aan en het resultaat van de Eigen-kracht conferenties, vormt op zichzelf een pleidooi om de activering van families en netwerken in Eigen-kracht conferenties voort te zetten. Daarnaast is het zaak om verder na te denken op welke andere momenten en manieren familie en netwerk betrokken kunnen worden bij het verbeteren van de situatie van gezinnen met moeilijkheden.

7.4 Inhoud van de plannen

Er zijn 18 plannen onderzocht. Nagegaan is welke hulp en steun de familie nodig denkt te hebben van *professionals*. Hun eigen aandeel is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Zestien van de plannen bevatten een evaluatiemoment, dat wil zeggen dat de familie heeft afgesproken hoe en wanneer zij bij elkaar komen om de voortgang van het plan te bespreken. Ongeveer een derde wil dit alleen met familieleden doen, eenderde in aanwezigheid van een hulpverlener (meest de aanmelder).

Per plan heeft de familie gemiddeld 6,2 afspraken gemaakt waarbij professionals nodig zijn voor de uitvoering. De meeste afspraken waarbij hulp van professionals nodig is, zijn gericht op het verbeteren van de opvoedingssituatie (24 %), gezondheid (19 %), financiën (11 %), wonen (8 %) en onderwijs (7 %).

Voor de uitvoering van deze afspraken zijn zowel organisaties binnen als buiten de Jeugdzorg nodig. Het aantal vragen aan organisaties binnen de jeugdzorg is 57 %, het aantal vragen aan niet-jeugdzorg organisaties is 36 %.

Bij organisaties binnen de Jeugdzorg is te denken aan het bureau Jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming, zorgaanbieders etc. Bij organisaties buiten de Jeugdzorg kan het gaan om (huis)artsen, budgetadviescentra, GGZ-instellingen, scholen, gemeentelijke sociale diensten en thuiszorg.

Aanbevelingen

- Ontwikkelen van informatiemateriaal voor organisaties buiten de Jeugdzorg. Prioriteit bij de verspreiding geven aan organisaties op het gebied van de gezondheidszorg, financiën, wonen en onderwijs.
- Bevorderen van intersectorale samenwerking.

7.5 Tevredenheid van de deelnemers

7.5.1 Tevredenheid aanmelders

In totaal hebben 18 aanmelders van de 25 zaken hun mening geven over de Eigen-kracht conferentie.

Zij zijn in meerderheid tevreden over de Eigen-kracht conferentie. Zij waarderen de bijeenkomst zelf gemiddeld met een 7,2. Er werd vooral gelet op het resultaat, de kenmerken van het plan, de inzet van de deelnemers en de sfeer, het verloop en de organisatie van de conferentie.

Het resultaat van de conferentie -het plan- geven zij gemiddeld een 7,3. Deze ruime voldoende strookt met het feit dat de aanmelders de plannen van de families hebben geaccepteerd. Bij het geven van het rapportcijfer hebben de aanmelders vooral gelet op de duidelijkheid, haalbaarheid, volledigheid en draagvlak van het plan.

Van de aanmelders vindt het merendeel dat zij voldoende zijn geïnformeerd door de Eigen-kracht coördinator. Zij willen geïnformeerd worden over de werkwijze van Eigen Kracht, de voortgang en over wat er van hen verwacht wordt (rol en positie).

De Eigen-kracht coördinator krijgt het hoogste gemiddelde rapportcijfer: een 8,1. De regio-manager wordt gemiddeld met een 7,9 gewaardeerd. Bij het bepalen van dit cijfer speelt de bereikbaarheid van de regio-manager een rol, de verstrekking van informatie, diens houding en het feit dat er snel gestart kon worden door de inschakeling van een Eigen-kracht coördinator (geen wachtlijst).

In vergelijking met de landelijke cijfers waarderen zij het plan en de coördinator ongeveer hetzelfde, de Eigen-kracht conferentie iets lager en de regio-manager iets hoger.

7.5.2 Tevredenheid deelnemers uit familie en sociaal netwerk

Er zijn 100 tevredenheidsformulieren ontvangen, 90 van volwassen deelnemers ontvangen en 10 van kinderen.

De aanwezige volwassen deelnemers uit familie en netwerk zijn voornamelijk ooms en tantes, vrienden, grootouders, ouders, neven en nichten. Zij waarderen de Eigen-kracht conferentie als geheel met een 7,4.

Bij de beoordeling van de conferentie letten de deelnemers ondermeer de informatie, de aanwezigheid van familie en hulpverleners, de uitkomst (plan).

Kinderen geven de conferentie ook een 7,4. Zij vinden met name de sfeer, het resultaat, het feit dat zij mee mogen doen en de organisatie van de conferentie belangrijk.

De deelnemers is gevraagd het plan apart een cijfer te geven; de volwassenen geven het gemiddeld een 7,5. Men let vooral op de kwaliteit (compleet, duidelijk, kind centraal) en de haalbaarheid van het plan. Ook vindt men het proces van de besluitvorming belangrijk.

Kinderen geven het plan gemiddeld een 7,4. Zij letten op hoe het plan tot stand is gekomen en of zij het er mee eens zijn.

Aan de volwassenen is gevraagd naar de tevredenheid over de mogelijkheden om deel te kunnen nemen aan het besluitvormingsproces. Daar is men over het algemeen tevreden over. Tijdens de conferentie heeft 86 % voldoende kunnen vragen en 83 % voldoende kunnen zeggen. Daarnaast vindt slechts 4 % dat zij niet actief mee te heeft kunnen doen. Zesenzestig procent vindt dat zij geheel hebben kunnen meewerken, 30 % dat zij dit ten dele heeft kunnen doen.

Net als de aanmelders hebben de leden van familie en netwerk behoefte aan informatie. Allereerst willen zij dingen weten over de actuele situatie van kind en ouders en de mogelijkheden voor hulp. Daarnaast wil men geïnformeerd worden over de gang van zaken tijdens de Eigen-kracht conferentie en praktische informatie over de datum, locatie en deelnemers van de conferentie. Ook is men geïnteresseerd in wat Eigen Kracht inhoudt.

92 % van de deelnemers vindt dat zij voldoende geïnformeerd is door Eigen-kracht coördinator. 89 % is van mening voldoende geïnformeerd te zijn door de aanmelder.

De deelnemers zijn tevreden over de Eigen-kracht coördinatoren; zij waarderen de coördinator gemiddeld met een 8,0. Zij hechten ondermeer aan diens inzet en organisatiekwaliteiten.

Kinderen waarderen de coördinator met een 9,5. Ze vinden de coördinator een prettig iemand, zijn tevreden over hoe het contact verliep en diens organisatiekwaliteiten.

De tevredenheid van de volwassen deelnemers uit familie en sociaal netwerk wijkt nauwelijks af van landelijke cijfers. De waardering van de kinderen is op een te klein aantal gebaseerd om een valide vergelijking te kunnen doen.

Aanbevelingen

- Ontwikkelen van schriftelijk informatiemateriaal (houvast) voor aanmelders die specifiek ingaat op hun rol en positie bij de aanmelding, tijdens de voorbereidingsperiode, tijdens de Eigen-kracht conferentie en bij de uitvoering van het plan.
- Op basis van de resultaten en de tevredenheid van aanmelders en deelnemers uit familie en netwerk over Eigen Kracht is aan te bevelen om het experiment in Gelderland voort te zetten, dan wel uit te breiden en de werkwijze een structurele plaats te geven.

7.6 Positie van hulpverlener en organisatie

In het project hebben de Eigen-kracht coördinatoren samengewerkt met 24 aanmelders en 33 hulpverleners van organisaties die al op een of andere manier bij het gezin betrokken waren of gevraagd zijn om informatie te geven tijdens de Eigen-kracht conferentie. De aanmelders zijn organisaties uit de Jeugdzorg, de niet-aanmelders zijn ook organisaties uit andere sectoren.

Over het algemeen is de samenwerking met de verschillende organisaties goed verlopen. Vooral de samenwerking met de aanmelder is cruciaal voor het goed kunnen uitvoeren van de voorbereiding van de Eigen-kracht conferentie en de bijeenkomst zelf. Een positief ingestelde aanmelder die de zaak tijdelijk kan loslaten en het voorbereidingsproces kan overlaten aan de Eigen-kracht coördinator bevordert de uitvoering in gunstige zin.

In de beleving van de regio-managers is de houding van de verschillende betrokkenen de meest bepalende factor of een zaak al dan niet tot een goed einde wordt gebracht. Deze betrokkenen zijn de hulpverleners (met de aanmelder in de hoofdrol), de leden van familie en netwerk en de Eigen-kracht coördinator.

In de houding van de hulpverleners zijn het vertrouwen in de familie, loslaten en de bereidheid tot het accepteren en uitvoeren van het plan belangrijke zaken die van grote invloed zijn.

Daarnaast zijn de bereikbaarheid, het aantal contactpersonen per organisatie en de bereidheid om buiten kantooruren een Eigen-kracht bijeenkomst bij te wonen aspecten die van belang zijn voor de organisatie waar de hulpverlener werkt.

In vergelijking tot de aanmelders hebben de hulpverleners niet-aanmelders minder vertrouwen in de familie en zijn zij minder goed op de hoogte van het bestaan en de werkwijze van Eigen Kracht. Van de niet-aanmelders kent zelfs meer dan de helft Eigen kracht niet.

Aanbevelingen

- Onderzoek naar de beleving van de aanmelders. In diepte-interviews hun mening vragen over de zaken die in dit onderzoek naar voren komen en vragen naar wat zij denken dat nodig is om de implementatie van Eigen-kracht in hun eigen organisatie te bevorderen.
- In de training en coaching van (potentiële) aanmelders is aandacht voor houdingsaspecten het meest van belang (verdieping).
- In de contacten met hulpverleners van niet-Jeugdzorg organisaties is aandacht voor en voorlichting over Eigen Kracht in het algemeen het meest van belang (verbreding).

Geraadpleegde bronnen:

Aanvraag deelproject *Eigen-kracht conferentie in Gelderland* (2004). Voorhout: Eigen-kracht Centrale.

Beek, F. van (2003a). *Eigen Kracht volgens plan? Onderzoek naar de plannen en follow-up van de Eigen-kracht conferenties* (deelrapport 2). Voorhout: OKS/WESP.

Beek, F. van (2003b). *Eigen Kracht conferenties. De eerste ervaringen in Nederland*. Voorhout:: WESP.

Beek, F. van (2004a). *Het gaat toch over mijn toekomst? Onderzoek naar de mening van kinderen en jongeren over Eigen-kracht conferenties*. Voorhout: WESP.

Beek, F. van (2004b). *Eigen-kracht conferenties. Jaarcijfers 2003*. Voorhout: WESP

Beek, F. van (2005). *Eigen-kracht conferenties. Jaarcijfers 2004*. Voorhout: WESP

Beek, F. van en Gramberg, P (2003). *Is dit de toekomst van de jeugdzorg? Onderzoek naar de tevredenheid van de (volwassen) deelnemers van Eigen-kracht conferenties* (deelrapport 4). Voorhout: OKS/WESP.

Budford, G., Merkel-Hoguin, L., Nixon, P. (2003). *Learning with families: A Synopsis of FGDM research and evaluation in Child Welfare*. In: Promising results, potential new directions: International FGDM research and evaluation in Child Welfare (page 2-11). Englewood (USA): American Humane.

Huijs, M. (2003) *De familie en het sociale netwerk centraal. De evaluatie*. Velp: Spectrum

Joanknecht, L. (2003). *Wettelijke positie cliënt cruciaal voor toekomst jeugdzorg*. Recht van burgers hoort in Wet op de jeugdzorg. In: Nederlands Tijdschrift voor Jeugdzorg 3, pagina's 132-139.

Kerndocument: Kiezen voor Gelderse Jeugd: ruimte en richting. Beleidskader 2004-2007. Arnhem: Provincie Gelderland.

Notulen van het regio-managersoverleg Eigen-kracht Centrale in de jaren 2002-2005 (interne stukken).

Pagée, R. van (2001). *De Eigen-kracht conferentie*. De shift van hulpverlening naar dienstverlening. In: Nederlands Tijdschrift Jeugdzorg 3, pagina's 154-162.

Pagée, R. van (redactie) (2003). *Eigen Kracht. Family Group Conference in Nederland*. Van model naar invoering. Amsterdam: SWP.

Portengen, R. (2002) *Dichter bij huis. Netwerkleegzorg in Nederland*. Utrecht: NIZW/Trillium.

Projectplan Samen Sterker. Over de inzet van Familienetwerkberaden en Eigen-kracht Conferenties. (2004). Arnhem: Stuurgroep Samen Sterker.